

המשפט יפתח בשמיעת נאומי הפתיחה מטעם התביעה וההגנה. לאחר מכן יובאו עדים מטעמים ולאחר שלב שמיעת וקריאת העדויות, יושמעו נאומי הסיום של שני הצדדים ולאחר מכן ידונו השופטים במה ששמעו וקראו ויתנו פסק דין.

להלן מספר רעיונות לדמויות אשר יכולות לשמש כעדים מטעם התביעה:

- אחד מבני משפחת חשמונאי שנרצח על ידי הורדוס.

- כהן שנרדף על ידי הורדוס, פוטר ממשרתו והוחלף באחר.

- תלמיד חכם שנכלא ועונה על שהשמיע ביקורת על התנהגותו של הורדוס.

- איכר עני שאינו יכול לעמוד בעול המיסים הגבוה.

- משרת בארמון / אחד משומרי ראשו / אשה שבעלה הוצא להורג ללא משפט / ילד שאביו הוצא להורג ללא משפט.

להלן מספר רעיונות לדמויות אשר יכולות לשמש כעדים מטעם ההגנה:

- אחד מילדיו של הורדוס מנשותיו הנכריות.

- כהן שמשרת בבית המקדש ששופץ על ידי הורדוס.

- פועל / סתת / סבל שמתפרנס בכבוד בזכות מפעלי הבנייה של הורדוס.

- צופה קבועה במופעים באמפיתיאטרון שבנה הורדוס בקיסריה.

- משרת בארמון / אחד משומרי ראשו / סוהר / הסופר המלכותי המתעד את פגישותיו של הורדוס עם אישים בכירים בשלטון הרומי.

על התובעים והסנגורים לסייע ל"עדים שלהם" בבניית דמויותיהם (ביגוד, הבעות פנים, הדברים שיגידו, צורת דיבור וכו') ולתדרך אותם כיצד עליהם לדבר ולענות בזמן המשפט. להלן מספר מקורות (שהובאו במערכים קודמים) אשר יכולים לסייע בגיבוש כתב התביעה וההגנה ובהכנת העדים.

"והורדוס היה בעל מעשים מתכונתו ומצא תכף חמר לפעלה, להראות את אמן רוחו. הוא תפס את חזקיה ראש השודדים*, אשר פשט בגדוד רב על המקומות הסמוכים בסוריה, והמית אותו ועוד שודדים רבים.. ועל כן המית הורדוס אנשים רבים ועבר על חקי היהודים בזדון.. עליו לתת את הדין.. על-פי חקי האבות, האוסרים להמית אנשים בלי משפט.."

(תולדות מלחמת היהודים עם הרומאים, א, ה)

* חזקיה היה מנהיג המורדים בגליל ויוסף מכנה אותו 'ראש השודדים', כינוי שניתן על ידו בדרך כלל למורדים בשלטון רומא.

"וכשהעיד הורדוס הסנהדרין עם הגדוד שהיה איתו הפיל את פחדו על הכל, ואיש מאלה שהטיחו כלפיו לפני בואו לא העז מעתה לפתוח בקטרוג עליו, אלא הייתה שתיקה ומבוכה ולא ידעו מה לעשות, ובעוד הם שרויים בכך קם אחד, סמיאס* שמו, איש צדיק ולפיכך עשוי בלא חת, ואמר: "אנשי הסנהדרין והמלך (הורקנוס), לא ידעתי וסבורני שגם אתם לא תוכלו להזכיר איש מאלה שנקראו פעם אליכם, שכזו תהא עמידתו לפניכם. אלא כל אדם, יהיה מי שיהיה, שבא לפני הסנהדרה הזאת להשפט, מעיד בהכנעה ומראהו מראה אדם שריו בפחד ומבקש רחמים מכם, שערז מגודל ולובש בגד שחור, ואילו בן יקיר זה, הורדוס, הנאשם ברצח ונקרא לפנינו על סמך אשמה כזאת, עומד כאן שהוא עטוף כורפורה וראשו מקושט, כששערו עשוי, וסביבו אנשי צבא מזוינים, להמית אותנו אם נחייב אותו כדין, ולמלט את עצמו לאחר שיעוות את הדין.

.. ברם אין ברצוני לקבול על הורדוס.. אלא עליכם ועל המלך, שאתם נותנים לו חירות מרובה.. אבל דעו לכם, שגדול אלוקים, והאיש הזה שאתם רוצים לשחררו .. ייפרע מכם ומהמלך עצמו.."

(קדמוניות היהודים, יד, ח)

"כי התנכל (הורדוס) לבל תבוא הכהונה הגדולה בידי איש כהן נכבד וגדול מאחיו, פן יהיה לו לשטנה בהליכות המלוכה, ועל כן קרא מבל את חננאל, אחד מדלת בני הכהנים, וימלא את ידו לכהן בכהונה הגדולה, ובו בטח ליבו כי הוא יהיה לו עבד נאמן כל הימים, בעבור החסד אשר עשה עמנו, אשר הרימהו מן העפר להיות כהן גדול וראש שרי קדם.."

(יוסף בן מתתיהו, קדמוניות היהודים, ספר טו)

"בין כה וכה התקדש חג הסוכות, והיהודים נהרו מכל עריהם לראות את פני ה' בירושלים ולהקריב קורבנותיהם בתרועה ובשמחת לבב. ויהי כטוב לב הורדוס ובשמחתו בשמחת כל בני העם, התעוררה בלבו רוח קנאה, ויקנא בכבוד אריסטובלוס הכהן הגדול .. אריסטובלוס היה אז בן שבע עשרה שנה, מראהו כלבנון, בחור כארזים, יפה תואר ויפה מראה מאין כמוהו, גם למוד ה' ויודע הליכות התורה עד להפליא ובצעדו אל מזבח ה' ויעבוד את עבודת הקודש.. התפלאו כל העם על יפעת הוד זוהר חמדתו ועדי תפארת בגדי הקודש וכבוד הדרת קדשם, הוסיפו עוד ליפותו ולפארו שבעתיים, וכל העם הכירו וידעו כי הוא חוטר נאמן מגזע מלכי בית החשמונאים ונצר משרשי הכהנים הגדולים, זרע אהרן.. ומבלי יכולת לעצור ברגשי אהבתם העזה.. הריעו לו תרועת עליצותם ויברכוהו ממעמקי ליבם .. ומרוב שמחתם ועליצות נפשם, שכחו כי הורדוס ניצב בתוכם וכי יעיר קנאה על אריסטובלוס ויתנכל להמיתו.."

"ועל פי הורדוס, נפתה אריסטובלוס וירד המימה (הכוונה לבריכה שהיתה במקום) ונתערה בין השוחים ויפרוש את ידיו לשחות גם הוא, ואנשי הורדוס התגברו במשחקים איתו ויאחזוהו בעקבו ויורידוהו מתחת למים ויחזיקו בו בחוזק יד עד כי נטבע במים וימת... ואחרי מותו נסבה המשרה הקדושה ההיא שנית אל חננאל ידיד הורדוס ואיש עצתו..."

(יוסף בן מתתיהו, קדמוניות היהודים, ספר טו)

"המון בני אדם השמיד בדרכים שלא ידעה אותן ההיסטוריה שקדמה לו, אבל אומללים מהם הם אלה שהשאיר בחיים, כי לא רק שריונים בפחד מוות מפניו, אלא גם בדאגה לרכושם.

את הערים הסמוכות לארץ ישראל והמיושבות נוכרים קישט בלא הפסק מן השוד והקיפוח של היושבים במלכותו. את העם שמצא... במצב של אמידות, הביא לידי דלות גמורה; את המיוחסים היה דן למיתה על פי הסיבות הקלות ביותר, ומחרים את רכושם.. אי-אפשר היה בלא שוחד ומתנות גם לו עצמו וגם לקרוביו ולידידיו, ולפקידים גובי המסים.. כך התייחס הורדוס אל היהודים באכזריות של חיית טרף..."

(יוסף בן מתתיהו, קדמוניות היהודים יז)

"מוטב להיות חזירו של הורדוס מלהיות בנו" - אמירה זו מיוחסת לאוגוסטוס קיסר.

"הורדוס שמר אומנם על נאמנותו לדת היהודית והקפיד בדרך כלל שלא לעבור על איסוריה.. אך על פי כן הייתה כלל התנהגותו מלאה פגיעות ברגשות הדתיים של היהודים.. אך לא זו בלבד. האווירה הנוכרית ששררה בחצרו, הרדיפה אחרי הפאר החיצוני.. פולחנו של אוגוסטוס ובניית מקדשים לכבודו.. חוסר ההתחשבות בחיי אדם כדי להשיג מטרות מדיניות אנוכיות - כל אלה העמיקו את המרחק הרב שבין המלך לבין עדרות העם הרחבות..."

(מ' שטרן, תולדות עם ישראל בימי קדם, בתוך: 'מדור לדור' חלק א)

"כבר ראינו, מה פעל האיש הורדוס... וכיצד עמל בלא ליאות להרים את קרן הארץ ויושביה... אמת, הורדוס הוציא חלק גדול מהכנסתו על בניין מבצרים ומבני פאר.. ואין ספק שעבודות אלו הכבידו על העם ותבעו ממנו קרבות כספיים גדולים... ואך-על-פי-כן היה גם צד שני למטבע. שכן עבודות עצומות אלו סיפקו בוודאי עבודה ושכר לאלפי אנשים משך שנים רבות..."

(אברהם שליט, הורדוס המלך)

להלן מספר נקודות חשובות:

- מצ"ב קישור לדיון מרתק שנערך באולפן על דמותו וזהותו של הורדוס:
<https://www.youtube.com/watch?v=ZsQRmnZYdYo&t=338s>
- מומלץ מאוד לצלם את מהלך המשפט על מנת לשלוח להורי התלמידים (מניסיון העבר אני יכולה להעיד שהם התרגשו מאוד!)
• תפקיד ה"עיתונאים" הוא לסקר את המשפט ולאחר מכן לערוך עיתון ובו כתבות וטורי פרשנות.
• הכנת ועריכת המשפט יכולים לשמש כהערכה חלופית כאשר כל תלמיד מודע למדדים המרכיבים את הציון על פי תפקידו.
• וכמובן.. נשמח מאוד לשמוע איך היה! רשמים ותמונות יתקבלו בשמחה רבה!
בהצלחה!